

1а аудієнції у Міністра Закордонних Справ Німеччини
д-ра СІМОНСА дня 5-го Серпня, 1920 року, Радника
д-ра СТОЦЬКОГО.

Дня 5 Серпня о 5 годині Міністр Сімонс прийняв Радника
Стоцького і пана Делегата на Риську конференцію професора Франк-
Фурта.

Д-р Стоцький на початку заявив, що правительство і міністр
Закордонних Справ України з великою цікавістю слідили за останні-
ми промовами Міністра Закордонних Справ Німеччини і добуло
Ному з огляду на майбутню конференцію в Лондоні попросити у
Німецького Уряду інформації, щодо його ставлення супроти України.

Сімонс на це сказав слідує: "На Ваше запитання я Вам од-
верто заявляю те, що я в таку самою одвертість сказав і совіт-
ському Послові Коппу перед його від'їздом у Москву. Іменно, що
совітська Росія від двох літ на всіх фронтах була і є переможена
і сильно зміцнює свою владу. Тільки на території України вона
допер не змігла укріпитися і безперестанні повстання прогоняли
совітські війська. Це мене переконало, що більшовики допер
не змігли зрозуміти потреби України і зв'язати з нею добросусідські
відносини. Я звернув увагу посла Коппа, що це є певний інтерес
не тільки Совітської Росії, коли вона хоче відновити економічне
життя, а і Німеччини та цілої Європи." XX

У дальшій розмові висказав Міністр Сімонс ще слідує:
думки відносно України і східного питання: "Я є того переконання,
що остаточна форма Європи буде якогось роду федерація, чи то
Російська, чи східно-європейських держав, при чим Московщина гра-
тиме роль Прусії, а Україна — Баварії. Я переконаний, що більше-
візм не звалиться, а не він перебуде еволюцію у сторону аграрної
республіки."

На запитання д-ра Стоцького, чи це правда, що Совітський
Посол Копп повіз зі собою проект договору між Німеччиною і Се-
по теперішніх більшовицьких перемогам Березівський договір нести
у повітрі і до його ревізії неминуча. Він радитиме з великої до-
помоги і співділення Українних Держав у цій справі. До більше-

25

вітькою Росією, Сімонс заявив, що це неправда. Проект мусів би
бути ним підписаний, а це, що Мильцан зробив би не зобов'язав
Уряд /значить, Сімонс з тим запереченням так прислав, що Мильцан
- референт Студу - про Схід з Коном Салана і що ці балаки так
дійшли до письменної факсації. / На запитання д-ра Стоцького
чи Україна була предметом яких небудь політичних чи економічних
переговорів між Німеччиною і Коном, Сімонс відповів рішучо за-
перечуюче. На запитання Сімонса, яке становище займає до тепе-
рішньої політичної ситуації Український Уряд, д-р Стоцький зая-
вив, що Правительство У.Н.Р. повинно великих перемог більшовиків
стоїть на своїх старих становищі відносно більшовизму. Комунізм
на Україні є неможливий, бо 90 % хліборобського населення стре-
мить до державного ладу і соціальних відносин, які нагромадило
і такай мушкетерській країні як прикладом Данія. Хоч би більшовицька
хвиля ішла всю Україну, то комунізм буде на Україні тільки
фіктивною мотло існувати, і злочина фактів та економічних відно-
син перетворить його у ту форму, яка найбільш приле розвитку
хліборобського населення. Але Український Уряд з неспокоєм ди-
виться на те, що Німеччина всі свої плани відносно ревізії Вер-
сальського договору поставила тільки на більшовицьку карту. Цей
неспокій поділяють також всі окраїни Держави Бувшої Росії. Тому
що Український Уряд дуже цінить стару дружбу Німеччини, д-р
Стоцький має доручення зробити відповідні німецькі чинники уваж-
ливи, що це ставлення на од у більшовицьку карту цілей будуччини
Німеччини є дуже ризиковане, бо більшовизм в середині спорохня-
вляється і звалиться, а окраїни держав, які і на його руїнах за-
лишаться, будуть за теперішні німецькі співаті до більшовиків
зброєю настроєні до німців. Тому багато користніше було би нім-
цям ревізію Версальського договору старатися осягнути порозу-
мінням з окраїнними державами. Сімонс відповів на те, що справді
по теперішніх більшовицьких перемогам Версальський договір несе
у собі і що його ревізія неможлива. Він радитиме з всією до-
помогою і співділенням Окраїнних Держав у цій справі. До больше-

визму він сам відноситься як до хвороби. Його попередники лягли
 більшовиків, а в душі їх боялися, за те Сімонс їх не лас, а як
 з реальної смирю з ними рахується, але за це їх не боїться. Біль-
 шовици є в його руках козирем супроти Антанти, як довго Антанта
 як довго Німеччину воювати спосібом жинкує.

На запитання Радника Стоцького щодо Чехо-Словацьчини, то Сі-
 монс сказав, що відносини гарні. Д-р Стоцький, нагадуючи до цих
 добрих відносин, звернув увагу Міністра на Східну Галичину, бо че-
 рез Чехо-Словацьчину та Східну Галичину Німеччина мігла б мати
 транзит на Схід, починаючи Польщу. Про це питання граф Брендер-
 Ванцау перед відізлом до Версаля радився з Українським Посольством
 обізвавши його велику вагу. Сімонс відповів на це, що безумовно
 для німецької промисловості це є дуже важним питанням і запитав,
 чи Угорська Русь не буде предметом недорозуміння між Україною та
 Чехією. Німці ж заступатимуть в усі часи право на цілковите само-
 визначення народів. Д-р Стоцький відповів на це, що це питання
 поки-що для Української політики не є актуальним і що він не має
 інструкцій робити які небудь заяв в цій справі. Принципово Укра-
 їнський Уряд завжди заступатиме ідеал самовизначення і об'єднан-
 ня всіх Українських земель.

Наприкінці аудієнції радник Стоцький, нагадуючи до слів Мі-
 ністра про більшовиків, сказав йому, що коли Версальський договір
 висієть у повітрі, то це тим самим означає, що треба буде знайти
 нову форму для правого мирного життя народів. Та поки що ситуа-
 ція Антанти така, що вона якхоча наперед чи піде на переговори
 і поки не старатиметься забезпечити правосильність договору на-
 віть зброєю. Але остаточна розправа між капіталізмом та комуні-
 змом прийде і для України. — Цікаво, як Німеччина поставиться, коли
 їй запропонувать пацифікацію Сходу за великі уступки по до догово-
 ру: поворот Данц-га, звинення польського коридору, повернення Сари
 й і д.т. На це запитання Сімонс сказав: "Відносно цієї ситуації, яка
 з певністю прийде, я ніякою відповіддю вважатися неможу. Я тепер
 сам не можу передбачити, якого рівня вимагатимуть інтереси Ні-
 меччини. Аудієнція тривала півгодини."

77

КЕРУВЧІ ЛІНІЇ НІМЕЦЬКОЇ ПОЛІТИКИ.

Розмова з д-ром Сімонсом.

У своїй великій промові у парламенті 26-го липня міністр Закордонних Справ д-р Сімонс з надзвичайною відвертістю і з мужньою звагою до всякої двозначності та неясності означив принципи його зовнішньо-політичної орієнтації. Ми вважали заслугою прохати д-ра Сімонса умістити нам докладніших пояснень у цій справі, на що п. Сімонс заявив нашому співробітникові:

"Коли я вступив у виконання обов'язків Міністра, я зустрів ситуацію деякx заплутовану. Версальський договір був підписаний. Німеччина передала ще Антанті величезні клякоти набли; проте виконання договору ішло з такою неохотою, що раз у раз виникали неорозуміння з представниками Антанти. Тут неабідно було внести ясність. Це можна було зробити лише на ґрунті безоглядного визнання Версальського договору основою нашої зовнішньої політики. Це програму, як державний канцлер висловив її в своїй першій промові, я з повною відповідністю старався провести на конференції в Спа. Це було очевидною несподіванкою для керувачих мужів Антанти, серед яких глибоко вкоренилася думка, про зломіренність Німеччини. Наскільки це від мене залежало, я постарався внести ясність у справу: Було б цікавитися помилкою думати, що цим було внесено незгоду в ставовина Антанти. Наскільки ходить о переведення договору з Німеччиною, тут союзники остануться єдиномислячими. Це стосується також до Італії. Італія потребує вугілля, як і Франція, і також Італія устами свого заступника заявила про свою згоду на об'єкнення руського краю. Але я маю обґрунтовану надію, що відновлення господарських відносин з Італією піде швидче і з меншими труднощами ніж з Англією та Францією. Також справа відбудовання Італійських зруйнованих місцевостей буде легше розглядана може за допомогою міжнародного загально-господарського синдикату, ніж справа відбудовання Північної Франції. У Паризі наша чиста практична пропозиція була відкинута зі страхом, бо там по-

думали, що ми хочемо завести в Північній Франції німецькі кольтони. Очевідно, в Парижі кладуть більше ваги на заховання "пробного поля" для ненависті проти німців", ніж на відбудовання зруйнованих місцевостей.

Спеціальним питанням є звільнення німецького майна в Італії. Ми сподівалися, що внаслідок установаження одноразового відшкодування нам пощастить урятувати все німецьке майно від ліквідації; на жаль, це не дасться здійснити. Проте Італійський Уряд, здається, готовий підти на зустріч нашим бажанням у такій мірі, в якій це дозволяють його договори з союзниками. Пережкода до цілком мирних відносин може виникнути лише тоді, коли з німецьким підлеглим Тіролем будуть погодитися не так, як це потрібно з огляду на його особливі вимоги. Можна, одначе, сподіватися, що Італійський Уряд зістанеться вірним його старим традиціям і не відмовиться визнати безперечні права того народу на заховання його окремішностей."

У відповідь на запитання, що думає д-р Сімонс про заблажний розвиток поліції у Росії і які підстави він має, щоб запевняти, що в Соціалістичній Республіці відбувається все більше господарська консолідація, Міністер Закордонних Справ отповів:

"Ви знаєте, що від часу герестейського Мирного договору ми офіційно визнавали Російську Республіку, і тільки в суворо Німецького Посла в Москві графа Мірбаха викликала тимчасову перерву дипломатичних зв'язків. Я вже мав нагоду зазначити це в парламенті. Як відомо, Росія має неофіційне представництво в Берліні, так само наші представники, які зараз перебувають у Росії, не мають офіційних уповноважень. Пан Вігдор Копп, з котрим я недавно говорив, особливо дбає про допомогу російським полоненим у Німеччині. Коли він хотів наважитися зі мною також переговори торговельно-політичні, я мусів заперечити його легітимності, після чого народній комісар Чічерін бездроговою телеграмою уповноважив пана Коппа вести господарські переговори з німецьким Урядом. Переговори ще до компенсації з боку Росії за вбивство Мірбаха саме ведуться; про їх можливий вислід я ще нічого не можу сказати. В кожнім разі я з цілком окрем підтримую принцип німецького нейтралітету в Російсько-Польській війні. Можливо, що ця рішучість

поседе до конфлікту з Антантою, як не та хотіла б, чого я ні в яким разі не допускаю, скористуватись Німеччиною, як маршевою дорогою до Російського фронту. Проти всіх подібних спроб ми повинні рішуче боротися. Перші протестувачі виступи німецького робітництва з нагоди вивитих на німецькій території Антантських транспортів з амуніцією, виразно показали, що нехтування німецького нейтралітету матиме безпосереднім наслідком внутрішню війну. До такої небезпеки ми ні в яким разі не повинні себе допускати. Я вжив заходів, щоб Російському та Польському військовому командуванню було запропоновано на найдавніх північних точках їхніх фронтів, отже в тих пунктах, де Німецькій кордон є найбільш загрозливий, стаціоналізувати німецьких офіцерів зважу, щоб уможливити некорозуміння завагодкувались через краєву військову команду в Кенігсбергу, зважаючи сколихни дорогу на Варшаву, Москву, або Берд. Відповіді досі ще не одержано. Завжди в згоді³ принципом строгого нейтралітету я далі вжив заходів, щоб дати Російському та Польському військам засобів до вря бороться з повстання. Особливо з огляду на те, що в Росії та Польщі легше планувати тиф, який може бути занесений і до Німеччини. Виконання цього плану зустрічає не де які труднощі. Транспортувати літає до місця призначення було б найзручніше при допомозі літаків. Але німі Антанта робить нам закиди, що ми звеличаємося з видачею матеріалів до літання. Після мирового договору нам мали б дозволити фабрикацію і зліт літаків через 6 місяців по закінченню договору. Цей термін союзники хотіли нам тепер відновити, до певної міри з владі кари за те звеличання з видачею матеріалів. Пересилка літаків до Росії літаками може, крім того, відбутися лише за згодою Антанти, алеж ми, як нейтральна держава, не можемо постачати літаків виключно до Польщі. Незадовго перед війн відіадек зі Спа я відновивен підписати протокол, який має би займати нас у цієї справі; нині наважується нові переговори, які мають повести до розв'язання справи також відповідно до наших інтересів."

"Мої слова в парламенті ще до господарського відрідження Росії були в пресі перекручені. Відомости, які я маю, поможуть від особи безумовно вірагідної, авторитетної в технічних питаннях і

80

близької до тих реконструкційних праць, про які іде мова. Досі звикли називати сучасних Російських можновладців злочинцями і відповідно до того хотіли зрегулювати міжнародні зносини з російським народом. Цей погляд не міг довго тривати. Не може бути ніякого сумніву в тім, що в Росії є бажаючі робити позитивну роботу і що в цій справі вже досягнуто практичних успіхів. Безперечно є також, що в міжнародних кругах Москви зараз усе більше набирає сили завдання відновити нормальні відносини з Західною Європою. Зараз бере гору та теза, яка на самперед хоче дійти до порозуміння з Антантою. В дійсності, однак, нікому не пощасть розв'язати східне питання без участі Німеччини, не зважаючи на параграф 117 Версальського договору. Хто розуміє цю необхідність, той зрозуміє глибокий зміст промови в парламенті."

Наприкінці Міністр сказав кілька слів про відносини між Німеччиною і Залученими Державами: "Ми зважаємо Версальський договір правомочним, хоч Американської ратифікації не немає. До квітня наступного року, зважаючи на близькі президентські вибори, виконання цієї останньої формальності не можна і сподіватися. До того часу триватиме непрямий перехідний етап. Американські торговельні круги прагнуть відновлення інтенсивних торговельних зносин. Ми, однак, мусямо домогтися, щоб стан війни був знесений перед тим, як починати які небудь офіційні переговори. Про це я також довів до відома офіційного заступника Американського Уряду в Берліні, якого тимчасом уважав тільки приватною особою. Ми бажаємо знову навести приязні відносини з американським народом. Це, однак, можливо лише після відновлення нормальних правових відносин."

Помсти
"Не політика Намккі і не політика почувань, — закінчив Міністр, може повести до одуровлення німецького народу, а виключно політичні права. Тільки міркування правности і законности являються для мене міжнародними при керуванні замордонних політикою державами. Сдверте і рішучо я хочу і надалі виступати з моїми переконаннями, бо тільки цим дорогим як можемо розв'язати величезне завдання ліквідації Світової війни — відбудувати Німеччину і Європу."

("Berliner Tageblatt", 3.VIII.1920.)